

Pokojninsko zavarovanje v nekaterih evropskih državah

Zvezna ljudska skupščina bo v kratkem sprejela nov zakon o pokojninskem zavarovanju, ki je bil že dalj časa predmet razpravljanj zainteresiranih državnih in samoupravnih organov, družbenih organizacij in posameznikov. V tej številki objavljamo, kako so regulirale pravice iz pokojninskega zavarovanja nekatere evropske države.

Belgija

Po zakonu o pokojninskem zavarovanju delavcev iz l. 1955 prištevajo Belgijo med države, ki imajo v Zahodni Evropi naprednejšo socialno zakonodajo. Sistem pokojnin obsega vse zaposlene delavce, ne glede na to, kakšno delovno pogodbo imajo. Razen tega sistema je v Belgiji tudi zakon o pokojninskem zavarovanju nameščencev, rudarjev, mornarjev, ki služijo pod belgijsko zastavo, nadalje poseben režim zavarovanja za Nacionalno družbo belgijskih železnic in nekatere manjše družbe.

V Belgiji dobijo moški starostno pokojnino s 65 letom, ženske pa s 60 letom življenja. Na osebno zahtevo je mogoče pokojnino dobiti tudi pet let prej tako, da se za vsako leto pred predpisano starostno mejo zmanjša za 5 odstotkov. Pravico do nepopolne pokojnine pridobijo moški s 45 letom, ženske pa s 40 letom življenja.

Glede delovnega staža je potrebnih najmanj 15 let zaposlitve po uveljavitvi zakona iz l. 1955. Če je delavec izpolnil starostna leta do uveljavitve tega zakona ali prej do l. 1949, določijo potreben delovni staž na 12 let v zadnjih 15 letih pred uveljavitvijo pokojnine. Za dobo pred tem je potrebno 45 oziroma 40 let dela pri delih, ki jih priznavajo v delovni staž za pokojnino.

Pokojnino izračunajo na temelju števila koledarskih let zaposlitve in realiziranega zasluzka oziroma fiktivnega ali pavšalnega zasluzka. Vsako leto dela predstavlja $\frac{1}{48}$ za moškega ali $\frac{1}{40}$ za ženske, a od zasluzka vzamejo 60 odstotkov za vse delavce ali 75 odstotkov za delavce, katerih zakonski tovariš se ne ukvarja s samostojno profesionalno dejavnostjo.

Družinska pokojnina znaša 30 odstotkov najvišjega letnega zasluzka umrlega zavarovanca, če je ta prebil najmanj pol časa v zaposlitvi, ki jo ta zakon priznava, in to od 1. januarja l. 1926 ali od 20. rojstnega dne zavarovanca. Če je bil manj časa zaposlen, dobi družina zavarovanca do polovice zmanjšano pokojnino.

Pokojnino je mogoče v Belgiji uživati le, če upokojenec opusti vso profesionalno aktivnost.

Velika Britanija

Vsak državljani Velike Britanije je upravičen na starostno pokojnino — moški, ko dopolni 65., ženska pa 60. leto življenja — pod pogojem, da preneha delati. Za realizacijo te pravice pa je potrebno, da je 165 tednov vplačeval prispevek. V enem letu je moral najmanj 50 tednov vplačevati prispevke za socialno zavarovanje. Če so ti splošni pogoji izpolnjeni samo delno, je pokojnina manjša.

Konec leta 1955 je znašala starostna pokojnina za zavarovanca samca četrtno njegovega zasluzka (ali 40 šilingov na teden). V program laburistične stranke so šele nedavno vnesli zahtevo, da se morajo pokojninski režim velja za rudarje, pomorščake itd.

Francija

V Franciji pridobijo pravico na pokojnino zavarovanci, ko dopolnijo 60 let življenja in 30 let dela za polno ter 15 let dela za nepopolno pokojnino. Če zavarovanec po izpolnitvi pogojev za pokojnino nadaljuje delo, se pokojninski znesek poveča za 4 odstotke za vsako leto do izpolnjenega 65. leta življenja, ko znaša pokojnina 40 odstotkov povprečnega letnega zasluzka.

Nekoliko ugodnejši pogoji za pridobitev pravice do pokojnine so določeni za zavarovance, ki so delali pri težkih delih ali ki morajo vzdrževati otroke. Poseben pokojninski režim je določen za rudarje, pomorščake itd.

Svedska

Vsi švedski državljani obeh spolov, ki živijo na ozemlju Švedske, dobijo pravico do pokojnine, ko izpolnijo 67 let življenja, ne glede na to, ali so ali pa niso zaposleni, ali plačujejo ali pa ne plačujejo prispevka.

Izdatke za to zavarovanje krijejo iz prispevka (15 %), iz proračuna (75 %), ostane pa iz občinskih dohodkov. Prispevek plača vsak švedski državljani od 18. do 66. leta življenja v višini 6 do 180 kron na leto, če ima najmanj 1.200 kron obdavčenega dohodka na leto. Višina pokojnine je v primerjavi s plačami in mezdami na Švedskem minimalna.

Prav isto je mogoče reči tudi za vse druge skandinavske države. Po norveških zakonih pridobijo pravico do pokojnine vsi državljani, ko dopolnijo 70 let življenja, ne glede na premoženjsko stanje. Znesek pokojnine pa je odvisen od premoženjskega stanja, števila oseb, ki jih mora upokojenec vzdrževati in kraja bivanja.

Italija

Starostno pokojnino priznajo v Italiji zavarovanci, ko dopolni moški 60, ženska pa 55 let življenja in če ima 15 let zavarovanja ali če je vplačal najmanj 180 mesečnih ali 780 tedenskih zavarovalnih prispevkov.

Pokojnina je sestavljena iz osnovne, dodatne in trimajste pokojnine. Najmanjša pokojnina znaša 42 tisoč lir na leto. Če zavarovanec po določenih letih starosti nadaljuje delo, se mu pokojnina zvišuje in znaša zvišanje po 5 letih 40 odstotkov osnovne pokojnine.

Nov zakon o socialnem zavarovanju so na Češkoslovaškem uveljavili v začetku letošnjega leta. Po tem zakonu so delavci in uslužbenci razdeljeni na tri kategorije. Prva kategorija pridobi pravico do polne pokojnine po 55 letih življenja, druga in tretja pa po 60 letih življenja. Ženske pridobijo pravico do pokojnine po 55 letih življenja. Za zmanjšano (nepopolno pokojnino) je starostna meja 45 let življenja.

Polno pokojnino realizira zavarovanec po 30. letih staža, nekatere kategorije (piloti in posamezne skupine umetnikov) po 20. do 25 letih dela, ne glede na življenjska leta. Zmanjšano pokojnino je mogoče dobiti po najmanj petih letih delovnega staža.

Delavcem in uslužbencem določijo pokojnino v odstotku od bruto plač, ki so jih imeli v zadnjih 5. ali 10. letih dela, pred uveljavitvijo pravice do pokojnine tako, da se kot najvišji letni zasluzek upošteva največ 36 tisoč kron. Na to osnovo dodajo določen odstotek po delovnem stažu in kategoriji zavarovancev. Minimalna pokojnina znaša 300 kron na mesec, maksimalna pa 85 odstotkov povprečnega zasluzka na leto.

M. K.

Mezde in socialne dajatve v predelovalni industriji v zahodno evropskih državah

	Urne mezde v 1954 (Švica = 100)	Socialne dajatve v % mezd	Cena delovne sile (Švica = 100)
Švedska . . .	150	2,2	128
Finska . . .	110	6,0	111
Danska . . .	104	7,5	108
Norveška . .	101	3,7	101
Švica . . .	100	3,9	100
Anglija . . .	88	2,7	88
Belgija . . .	75	17,7	88
Francija . . .	75	29,8	92
Zah. Nemčija .	68	11,7	75
Irska . . .	60	1,7	58
Nizozemska .	54	19,0	62
Avstrija . . .	51	19,0	60
Italija . . .	48	55,5	75

Te podatke so uredili strokovnjaki Mednarodnega urada dela. Kažejo, da so v posameznih državah znatne razlike v višini mezd in socialnih dajatev. Kakor je iz tabele razvidno, odpadejo na sorazmerno visoke mezde v skandinavskih državah tudi visoki odstotki socialnih dajatev. Po drugi strani odpadejo na primer na nizke urne mezde v Italiji visoki odstotki socialnih dajatev. To zato, ker je v Italiji država prisiljena dajati znatne vsote za podpore brezposelnim.